
Školným jsme začít nechtěli

Školným jsme začít nechtěli

RESPEKT

14.6.2010, rubrika: K věci, strana: 7, autor: Ondřej Kundra

S Janem Vítulou o reformě vysokých škol, spokojenosti studentů a zabránění sociální selekci

Jedno z prvních témat, na němž se shodli vyjednávači budoucí možné vlády, je zavedení školného na vysokých školách. Jak přesně by mělo vypadat a co si od něj vznikající koalice slibuje, jsme se ptali náměstka ministryně školství a vyjednávače TOP 09 Jana Vítuly.

* Co je hlavním cílem školného?

Zaprvé chceme, aby tím školy získaly dodatečný přísun prostředků, protože jsou podfinancované. Zadruhé, aby se výrazně zvýšila motivace studentů k tomu, aby studovali pokud možno rychle a řádně, což se dnes ne vždy děje.

* Jaký model školného plánujete?

Tady se střetávají dvě vize. My chceme, aby studenti platili po každém semestru, ODS a Věci veřejné prosazují systém odložené platby po dostudování školy. My vidíme v modelu odloženého školného riziko zvýšeného zadlužení státu, protože někdo by školám už dnes nemusel platit. Ať se prosadí jakákoli představa, možná je i kombinace obou variant, počítáme vždy se systémem nenávratných stipendií pro sociálně slabé studenty, která by pokryla celou výši školného. Zároveň plánujeme spustit i možnost půjček, kterou by si mohl vzít každý student. Výši školného by si každá škola nastavila sama, horní hranice by byla deset tisíc korun za semestr, ale ta částka by mohla být i nižší. Vybrané peníze by zůstaly univerzitám.

* Kde a podle čeho chcete nastavit hranici, kdy by bylo možné získat sociální stipendium?

O tom jsme se ještě nebavili. Osobně bych řekl, že do téhle záchrané sítě by nemělo spadnout více než deset procent studentů, kteří na školu půjdou.

* Kritici argumentují, že školné zavře dveře univerzit především studentům z chudších rodin. Jak chcete této selekci včas zabránit?

Toto téma je o tři úrovně níž, než co jsme zatím na pracovní skupině ve věci školného diskutovali. Zavedení školného nicméně musí předcházet včasné spuštění stipendií a půjček, aby nikdo nemohl být vyřazen. Zároveň budeme sledovat, jestli jsme skutečně hranici pro získání stipendia nastavili spravedlivě, tak aby systém nikoho nevyklučoval. Když zjistíme, že k tomu dochází, dojde k úpravě.

* Školným zavádíte pro studenty výraznou povinnost. Dáte jim ale zároveň možnost, aby mohli více ovlivňovat kvalitu studia?

S tím nyní nepočítáme. Je tu riziko, že kdybychom například studentům umožnili rozhodovat o tom, kdo je bude či nebude učit, mohli by tento nástroj používat k odstřelení učitelů, kteří na ně mají velké nároky.

* Proč by studenti měli chtít někoho odstřelit, když placením školného budou motivováni, aby za své peníze vyžadovali co nejlepší vzdělání?

Primární zájem člověka je ukončit školu a získat nějaký stupeň vzdělání. Studenti většinou zvažují okamžitá rizika a snaží se je eliminovat. Jestli se jim zdá nějaký profesor přísný, měli by tendenci riziko snížit. Člověk dopředu podle

mě nedokáže úplně posoudit, jestli to, co ten který profesor chce, je špatně či dobře. Že by měl zavedení školního doprovázet i tlak na zvýšení kvality výuky, je nicméně jasné. Sdílím názor, že celé školství trpí neustálým snižováním standardů a zhoršuje se kvalita výuky. Především kvůli tomu, že jsou školy dlouhodobě podfinancované, peníze dostávají za počet žáků a nikdo nekontroluje kvalitu. My navrhujeme pro vysoké školy zřízení oborových rad, které by posuzovaly kvalitu vzdělávání. Do tohoto posuzování by spadaly i otázky na spokojenost studentů. Ptal bych se jich ale až po absolvování daného předmětu.

* Na vysoké školy se dlouhodobě nedostávají Romové, které vzdělávací systém segreguje už na základní škole. Co s tím chcete dělat?

Těmto dětem je nutné už od první třídy věnovat zvláštní pozornost, například zvyšovat jejich čtenářskou a písemnou gramotnost. Není možné, aby se dostaly mimo hlavní proud výuky a pedagogové na ně neměli čas, protože třeba něco tak rychle nezvládají. Stát by měl na školách opakovaně testovat, jaký pokrok děti dělají, a podle toho by měly být financovány. Část peněz, které se nyní dávají za žáka na hlavu, bychom převedli do nového mechanismu, který by hodnotil kvalitu školy. Tím by vzrostla motivace škol věnovat se i žákům, kteří hned nedosahují tak dobrých výsledků, což by jim otevřelo cestu do dalších stupňů vzdělání.

* Reformu vysokých škol začínáte neoblíbeným školným. Nebojíte se, že odpor veřejnosti může zablokovat prosazování dalších změn?

Reagovali jsme na dotazy novinářů po našem jednání, sami jsme nechtěli začít právě se školným. Teď jde o to, abychom tento krok co nejlíp vysvětlili. Kdyby se nám to nepovedlo, mohl by to být problém. Už jen proto, že ve školství je skutečně potřeba udělat řadu velkých změn, vedle kterých je školné nepodstatné a pro které potřebujeme podporu veřejnosti.

Příští týden přineseme o školném podrobný článek.